

COVID-19 VAIKUTUKSIA YRITYKSILLE

Koronaviruksen (COVID-19) vuoksi on eri valtioissa ryhdytty monenlaisiin toimiin, joista syntyy vaikutuksia yritysten toiminnalle. Seuraavassa on muutamia huomioita tilanteesta Suomen kontekstissa tällä hetkellä. Muiden maiden osalta on syytä seurata paikallisten ja kansainvälisten viranomaisten tiedotteita kussakin maassa noudatettavista käytännöistä.

Tilanne muuttuu Suomessakin varsin nopeasti. Ja on odotettavissa, että tarkentavia määräyksiä on tulossa. Ja varmasti siis myös tämän kirjeen pohdintoihin tulee vielä tarkennuksia.

SOPEUTTAMISET, KESKEYTYSVAKUUTUS

Sikäli kuin on ennakoitavissa, että tuotantomäärät tulevat laskemaan, on hyvissä ajoin syytä aloittaa sopeuttamis-/yt-neuvottelut henkilöstön kanssa. Työsopimuslain 2:12 pykälä palkanmaksun keskeyttämisestä ei lähtökohtaisesti ole sovellettavissa, pelkkään kysynnän laskuun. Yhteistoimintalaki ja työehtosopimus ohjaavat neuvottelujen kulkua.

Vakuutusyhtiöiden ehdot keskeyttämismaksuissa ovat erilaisia. Oman vakuutusyhtiön kanssa on hyvä selvittää korvattavuutta, jos toimintaa joudutaan keskeyttämään. Ja itse kannattaa erityisesti olla tarkka kulujen ja vahinkojen dokumentoinnissa, sillä vakuutusyhtiö tulee varmasti kysymään perusteita ja todistelua haettujen korvausten määrille.

TYÖNTEKIJÄN OIKEUS PALKKAAN TYÖNTEON ESTYESSÄ

Palkka on vastiketta työstä, jonka työntekijä suorittaa työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena. Työnantajalla ei ole pääsääntöisesti palkanmaksuvelvollisuutta silloin, kun työnantaja ei ole saanut hyväkseen työntekijän työsuoritusta (mm. KKO 2019:35). Kuitenkin työsopimuslain 2 luvun 12 § 2 momentin mukaan työntekijällä on oikeus saada palkkansa esteen ajalta, enintään kuitenkin 14 päivältä, jos työnteko on estynyt työpaikkaa kohdanneen tulipalon, poikkeuksellisen luonnontapahtuman tai muun sen kaltaisen hänestä tai työnantajasta riippumattoman syyn vuoksi.

Työnantaja saa vähentää edellä mainitun 2 momentin perusteella maksettavasta palkasta määrän, joka työntekijältä on säästynyt työsuorituksen estymisen vuoksi sekä määrän, jonka hän on ansainnut muulla työllä tai jättänyt tahallaan ansaitsematta. Tällä siis tarkoitetaan esim. työmatkakustannuksia, ja jos työnantaja tai konserni voi tarjota muut akuin työsopimuksen mukaista työtä sellaista tulisi ottaa vastaan.

Jos viranomaiset antaisivat sellaisia ohjeita/määräyksiä, kuten esim. Italiassa on annettu, että yrityksiä täytyy pitää kiinni, työnteko estyisi silloin osapuolista riippumatta ja tätä pykälää voisi soveltaa. Yrityksen tappioksi jää silloinkin 14 päivän palkka. Olisi toivottavaa, että hallitus huomioi sen kompensoinnin, mikäli päätyisi määräämään rajoituksia. Tällä hetkellä ei vielä ole tiedossa tällaisia rajoituksia.

Palkanmaksu on työntekijää henkilökohtaisesti koskeva, ja työntekijän estyminenkin voisi alkaa eri aikaan, eli tällainen palkanmaksun keskeytys ja sen perusteet tulisi ilmoittaa erikseen jokaiselle työntekijälle, jota se koskee.

YLIVOIMAINEN ESTE?

Onko COVID-19 ylivoimainen este, ei ole yksiselitteinen kysymys ratkaista. Osapuolten välisissä sopimuksissa on voitu määritellä sellaisia tilanteita, jotka muodostavat ylivoimaisen esteen. Joissakin sopimuksissa on jopa nimetty pandemia tuohon joukkoon.

Ylivoimaisella esteellä tarkoitetaan yleensä sellaista sopimuksen teon jälkeen tapahtunutta syytä, joka estää sopimuksen täyttämisen kokonaan tai osaksi tai tekisi sen kohtuuttomaksi, ja jollaista ei ole voitu ennakoida, ja johon eivät osapuolet voi vaikuttaa. Olennaista määrittelyssä on se, että esteen pitää todella vaikuttaa suoritukseen – teoreettinen force majeure ei riitä.

Lähtökohtaisesti työntekijöiden sairastuminen ei itsessään ole ylivoimainen este. Tavallisesti sairastumisen vaikutus voidaan sijaistamisella ohittaa. Jos epidemia on niin voimakas, että työntekijöitä tai sijaisia ei tosiasiallisesti riitä, voisi este syntyä. Pelkkä WHO:n ilmoitus pandemiasta ei riitä.

Viranomaisten määräykset, joilla rajoitetaan liikennettä tai yritysten aukioloja johtavat paljon selvemmin ja nopeammin ylivoimaisen esteen syntymiseen. Niihin eivät osapuolet voi vaikuttaa tai olla varautuneita. Toki niidenkin osalta täytyy esteen todella vaikuttaa suoritukseen. Alihankkijan esteeseen vedotessa, pitää ylivoimaisen esteen toteutua alihankkijan kohdalla. Jos alihankkijan voi kohtuullisesti vaihtaa ja este sillä poistuu, ei yleensä ole kyse ylivoimaisesta esteestä.

Joka tapauksessa kannattaa vedota mahdollisimman nopeasti ylivoimaiseen esteeseen ja ilmoittaa siitä toiselle osapuolelle sopimuksen ehtojen mukaisesti. On parempi selvittää jälkikäteen, oliko viivästyksessä kyse todella ylivoimaisesta esteestä, kuin myöhästyneellä ilmoituksella menettää oikeus vedota sellaiseen.

12.3.2020

Ville Mielonen